

علل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیتهای پژوهشی دانشگاه

^۱ وحیده رحیمی

^۲ سید محمد فاطمی نژاد

چکیده

ارتقای سطح علمی دانشجویان و کیفیت دهی به امر آموزش از اهداف اصلی هر واحد دانشگاهی است که برای نیل به این هدف، توجه به پژوهش به عنوان یک شاخص اصلی و شناخت عواملی که به نحوی مانع از مشارکت پژوهش دانشجویان می‌شوند در جهت ایجاد زمینه‌های مناسب مشارکت، ضرورت دارد. با عنایت به موارد فوق تحقیق حاضر به این سؤال پاسخ می‌دهد که علل عدم مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی چیست؟ و جهت مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی چه باید کرد؟

برای پاسخ‌گویی به سؤالات فوق فرضیات زیر مطرح شده است:

فرضیه اهم: عدم توجه به امور پژوهشی در دانشگاه موجب عدم مشارکت دانشجویان در پژوهش می‌شود.

فرضیات فرعی:

۱. عدم حمایت مادی و معنوی دانشگاه در زمینه‌های پژوهشی منجر به عدم مشارکت می‌گردد.

۲. ضعف سیستم اطلاع‌رسانی باعث عدم مشارکت پژوهشی دانشجویان می‌شود.

۳. عدم توجه به نتایج تحقیقات (به‌کارگیری نتایج) منجر به عدم مشارکت پژوهشی دانشجویان می‌شود.

در مورد فرضیات فوق پرسشنامه‌ای تدوین و اطلاعات درباره موضوع جمع‌آوری شده

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.

است با تجزیه و تحلیل پاسخ‌های سؤالات پرسشنامه مشخص گردید که بیشتر دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه مشارکتی ندارند و میزان مشارکت پژوهشی دانشجویان بیشتر از حد متوسط نیست. اکثریت دانشجویان بر این باورند که در دسترس نبودن منابع و وسایل لازم بیشترین تأثیر را روی عدم مشارکت دارد و عواملی چون تشویق و ترغیب دانشجویان از سوی اساتید، تشکیل انجمن‌های علمی، برگزاری همایش‌ها و سمینارهای علمی و غیره به ترتیب از عوامل تأثیرگذار بر مشارکت پژوهشی می‌باشند. پاسخ سؤالات فرضیه دو نشان می‌دهد که تعداد بسیار زیادی از دانشجویان، عدم دسترسی به منابع اطلاعاتی و شبکه اینترنت را به عنوان مهم‌ترین عامل در عدم مشارکت پژوهشی می‌دانند و سایر عوامل ذکر شده در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند.

هم‌چنین عدم ترویج و اشاعه نتایج تحقیقات و مطالعات از سوی مسئولان دانشگاه و عدم استفاده سایر ارگان‌ها از نتایج تحقیقات دانشجویی و به‌کارگیری آن موجب عدم مشارکت پژوهشی می‌گردد، لذا جهت ایجاد روحیه مشارکت پژوهشی در دانشجویان توجه به ابعاد فوق پیشنهاد می‌شود.

مقدمه

انسان یگانه موجودی است که با مشاهده و تحقیق و تفحص می‌تواند هر روز راه جدیدی را در مسیر زندگی خود بگشاید و با پژوهش و کندوکاو به فلسفه درست زیستن پی ببرد. دانشگاه و دانشجویان ما می‌توانند با ارائه دستاوردهای نوین علمی و پژوهشی خود، جامعه را به سمت سازندگی و بالندگی سوق دهند، اما نکته در اینجا است با وجودی که پژوهش و تحقیق مهم‌ترین و بنیادی‌ترین بخش هر دانشگاه بوده و حضور فعال دانشجویان در عرصه‌های پژوهشی لازم است، باز هم دانشجویان به این مهم کمتر توجه می‌کنند و حضور چشم‌گیری در فعالیت‌های پژوهشی ندارند.

در این مقاله کوتاه برآنیم که برخی از علل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه را بررسی نماییم.

بیان و اهمیت مسئله

دانشگاه مرکز تولید علم، دانش و آگاهی است و ارتقای سطح علمی دانشجویان و کیفیت دهی به امر آموزش از اهداف عمده آن به شمار می‌آید و جهت نیل به این هدف توجه به پژوهش به عنوان یک شاخص اصلی و شناخت عللی که به نوعی مانع از مشارکت

دانشجویان در امور پژوهشی دانشگاه می‌شوند، ضرورت دارد. بررسی این موضوع، یعنی علل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیتهای پژوهشی دانشگاه و نتایج حاصل از آن به مسئولین کمک می‌نماید تا علل عدم مشارکت پژوهشی را بشناسند و با تصمیم‌گیری درست و برنامه ریزی دقیق، زمینه‌های حضور هر چه بیشتر دانشجویان را در امور پژوهشی فراهم آورند تا از این طریق بتوانند اهداف فوق را محقق سازند و گام مؤثر و سازنده‌ای در جهت توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی کشور بردارند.

فرضیات تحقیق

در این تحقیق برای دستیابی به علل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیتهای پژوهشی فرضیاتی به شرح ذیل تدوین شده است:

فرضیه اهم: عدم توجه به امور پژوهشی در دانشگاه موجب عدم مشارکت دانشجویان در پژوهش می‌شود.

فرضیات فرعی

فرضیه اول: عدم حمایت مادی و معنوی دانشگاه در زمینه‌های پژوهشی منجر به عدم مشارکت می‌گردد.

فرضیه دوم: ضعف سیستم اطلاع رسانی باعث عدم مشارکت پژوهشی دانشجویان می‌شود.

فرضیه سوم: عدم توجه به نتایج تحقیقات (به کارگیری نتایج) منجر به عدم مشارکت پژوهشی دانشجویان می‌شود.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری شامل گروهی از افراد است که یک یا چند صفت مشترک دارند که این صفات مورد توجه باشند.

جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی منطقه پنج است که در زمان اجرای تحقیق تعداد آنها ۸۵۶۷۹ نفر می‌باشد.

از آنجا که جامعه آماری، یعنی دانشجویان مشغول به تحصیل دانشگاه آزاد منطقه پنج از واحدهای مختلف تشکیل است لذا از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با

تخصیص متناسب استفاده شده است، بدین ترتیب که به نسبت حجم دانشجویان هر واحد، همان نسبت در نمونه حفظ شده است.

روش اجرای تحقیق

الف) روش تحقیق

با توجه به موضوع پژوهش و اهداف در نظر گرفته شده برای آن، روش تحقیق توصیفی-پیمایشی است که به شکل میدانی انجام گرفته است. در این تحقیق هدف شناسایی و درک کامل دلایل عدم مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی است.

ب) روش جمع آوری اطلاعات

اطلاعات لازم جهت انجام این کار تحقیقی به کمک توزیع پرسشنامه و نیز مراجعه به اسناد و مدارک جمع آوری شده است.

بدین ترتیب که علاوه بر اطلاعات شخصی مانند مقطع تحصیلی، سن، معدل، سال ورود و رشته، جهت اثبات یا رد فرضیات سؤالاتی به صورت تستی و یا اولویت دار طرح گردیده است که پس از تکمیل آنها توسط دانشجویان در نمونه، اطلاعات استخراج شده است. برای استخراج اطلاعات سؤالات تستی از معیار لیکرت استفاده شد بدین ترتیب که برای گزینه خیلی کم کد (ارزش) یک، گزینه کم کد دو، گزینه متوسط کد سه، گزینه زیاد کد چهار و گزینه خیلی زیاد کد پنج در نظر گرفته شده است.

متغیرهای تحقیق

در این تحقیق، متغیر مستقل علاوه بر مشخصات فردی پاسخ‌گویان، متغیرهایی چون میزان توجه به پژوهش توسط دانشگاه، میزان حمایت مادی و معنوی دانشگاه در مشارکت دادن دانشجویان در پژوهش، قدرت یا ضعف سیستم اطلاع‌رسانی، میزان به‌کارگیری نتایج تحقیقات، و متغیر وابسته در این تحقیق میزان مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این قسمت بر اساس اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها و با به‌کارگیری روشهای آماری به تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی فرضیات پرداخته شده است که شامل دو بخش است:

بخش اول: توصیف نتایج

علی‌رغم تمامی تلاشهای به‌عمل آمده به جهت کامل بودن پاسخ‌های پرسشنامه، پس از استخراج داده‌ها نتایج طبق جداول زیر است:

جدول شماره ۱ مشخصات فردی

معدل	رشته	واحد	جنس	سال ورود	مقطع	سؤال (عامل)
۴۳۶	۴۷۲	۴۸۷	۵۲۸	۴۵۲	۵۳۶	تعداد با پاسخ
۳۹۴	۳۵۸	۳۴۳	۳۰۲	۳۷۸	۲۹۴	بدون پاسخ

جدول شماره ۲، سؤالات بند الف پرسشنامه

سؤال یا عامل	بند الف سؤال دو	بند الف سؤال یک
تعداد با پاسخ	۸۱۱	۸۲۴
تعداد بدون پاسخ	۱۹	۶

جدول شماره ۳ سؤالات بند ب پرسشنامه

سؤال	بند ب	بند ب	بند ب	بند ب	بند ب	بند ب	بند ب	بند ب
	سؤال ۸	سؤال ۷	سؤال ۶	سؤال ۵	سؤال ۴	سؤال ۳	سؤال ۲	سؤال ۱
با پاسخ	۸۲۶	۸۲۵	۸۲۵	۸۲۶	۸۲۹	۸۲۷	۸۲۸	۸۲۸
بدون پاسخ	۴	۵	۵	۴	۱	۳	۲	۲

جدول شماره ۴ سؤالات بند ج پرسشنامه

سؤال	بند ج سؤال ۵	بند ج سؤال ۴	بند ج سؤال ۳	بند ج سؤال ۲	بند ج سؤال ۱
با پاسخ	۸۰۵	۸۰۲	۸۰۲	۸۰۵	۸۰۸
بدون پاسخ	۲۵	۲۸	۲۸	۲۵	۲۲

جدول شماره ۵ سؤالات بند د پرسشنامه

سؤال	بند سؤال ۲	بند سؤال ۱
با پاسخ	۸۲۴	۸۲۴
بدون پاسخ	۶	۶

همان طور که مشاهده می شود در مورد سؤالات پرسشنامه تقریباً هیچ مشکلی نیست، اما کاملاً واضح است که درصد زیادی از افراد پاسخگو با تکیه بر فرضیات ذهنی و باورهای منفی خود چندان تمایلی به ارائه اطلاعات شخصی خود نداشته اند.

جداول و نمودارها

در این قسمت اطلاعات به دست آمده برای هر سؤال خلاصه شده و در قالب نمودارهای آماری ارائه می گردد.

جدول اطلاعات مقطع تحصیلی پاسخ دهندگان

مقطع	کاردانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد
فراوانی	۴۴	۴۸۶	۶

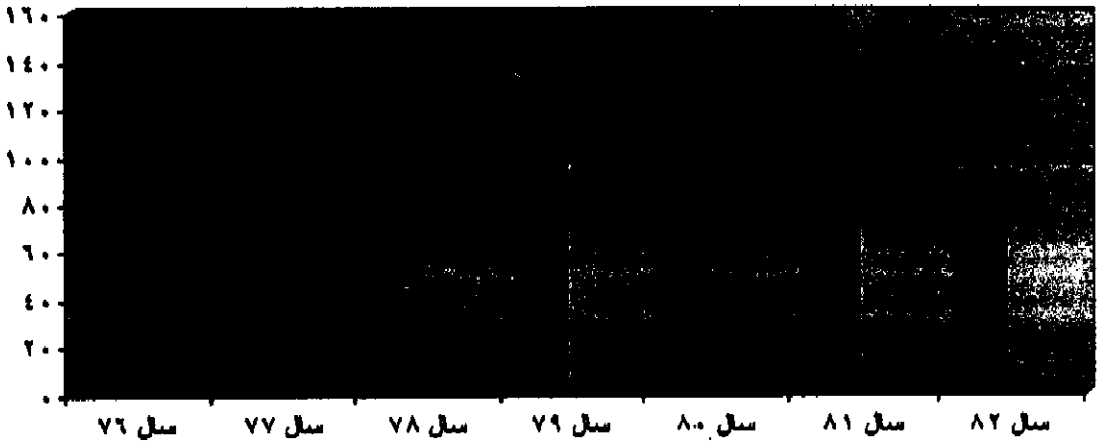
نمودار مقطع تحصیلی پاسخ دهندگان

جدول اطلاعات پاسخ دهندگان بر اساس سال ورود

سال ورود	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲
فراوانی	۱	۴	۲۶	۱۲۹	۱۵۹	۷۰	۶۳

نمودار سال ورود پاسخ دهندگان

جدول اطلاعات پاسخ دهندگان بر اساس جنسیت

جنس	زن	مرد
فراوانی	۲۰۷	۳۲۱

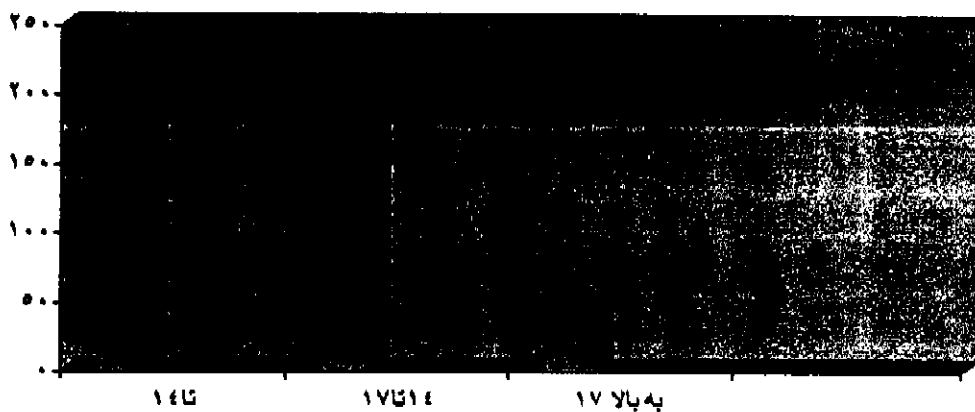
نمودار بر اساس جنسیت پاسخ دهندگان

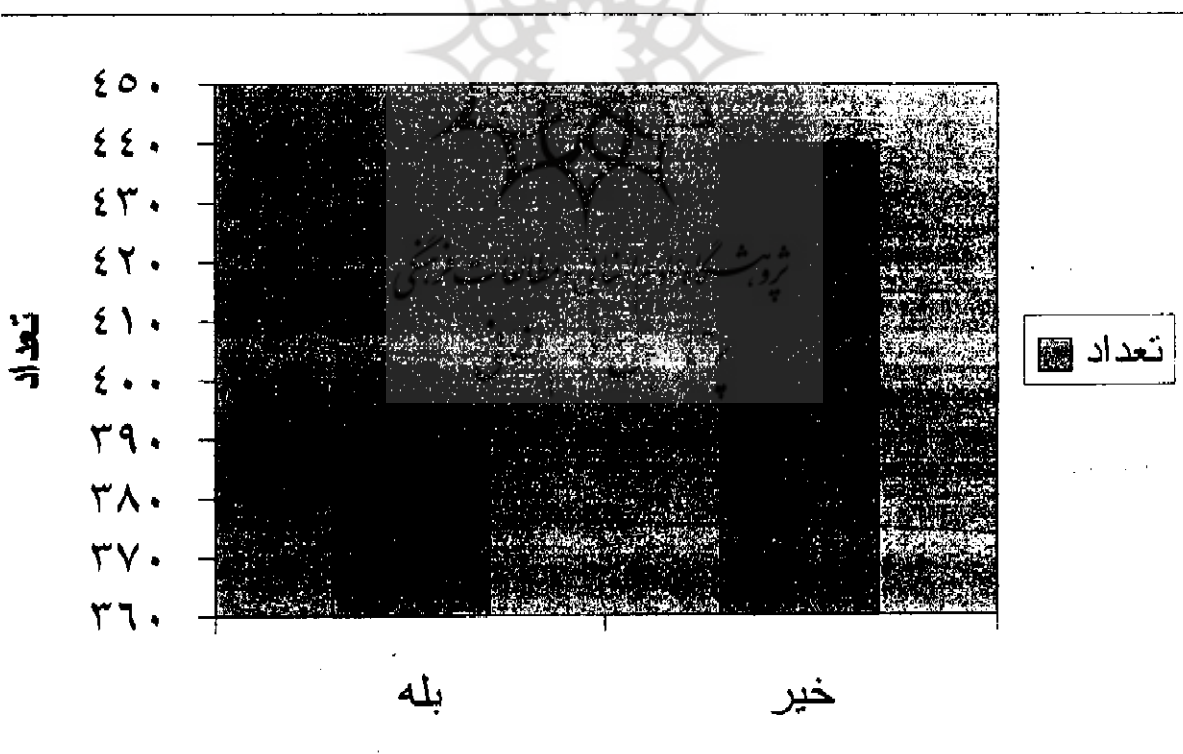
جدول اطلاعات پاسخ دهندگان بر اساس معدل

معدل	معدل ۱۴ تا ۱۷	معدل ۱۴ تا ۱۷	معدل ۱۷ به بالا
فراوانی	۱۸۴	۲۰۹	۴۳

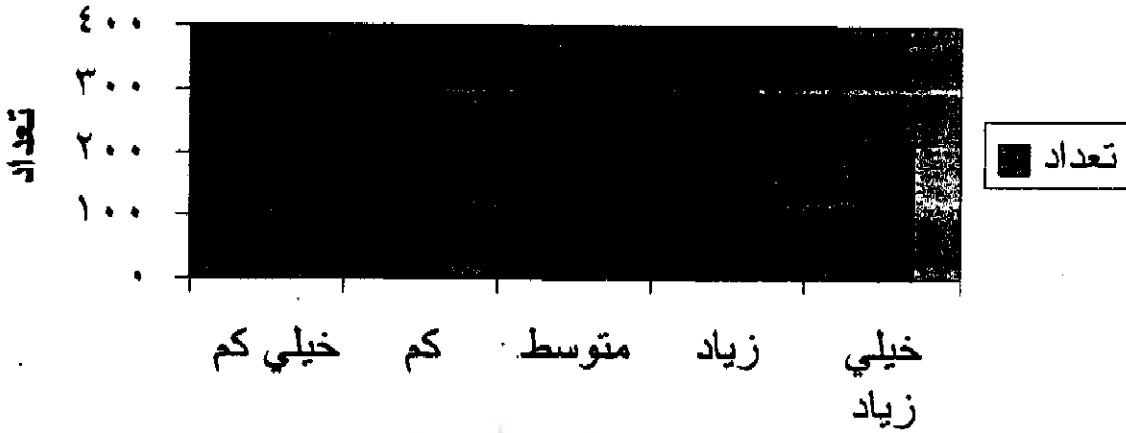
نمودار بر اساس معدل پاسخ‌گویان

میزان فعالیت در امور پژوهشی

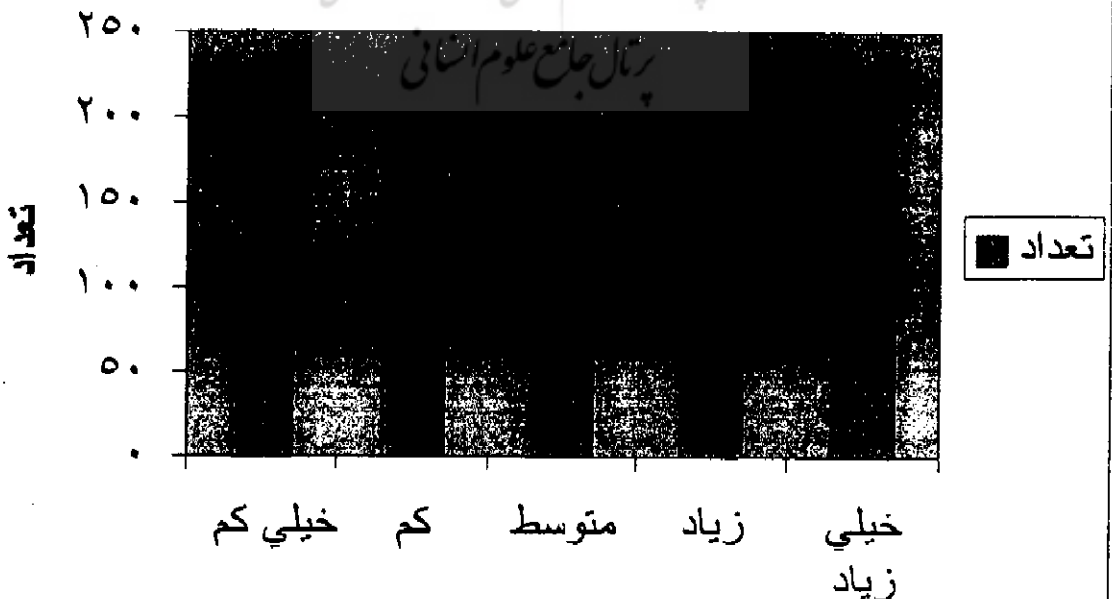
مودار میزان تاثیر همایش ها و سمینارهاي علمي در مشاركت در امور پژوهشي

مودار میزان تاثیر حمايت مادي دانشگاه در مشاركت در امور پژوهشي

پژوهشگاه علوم انساني و مطالعات فرهنگي

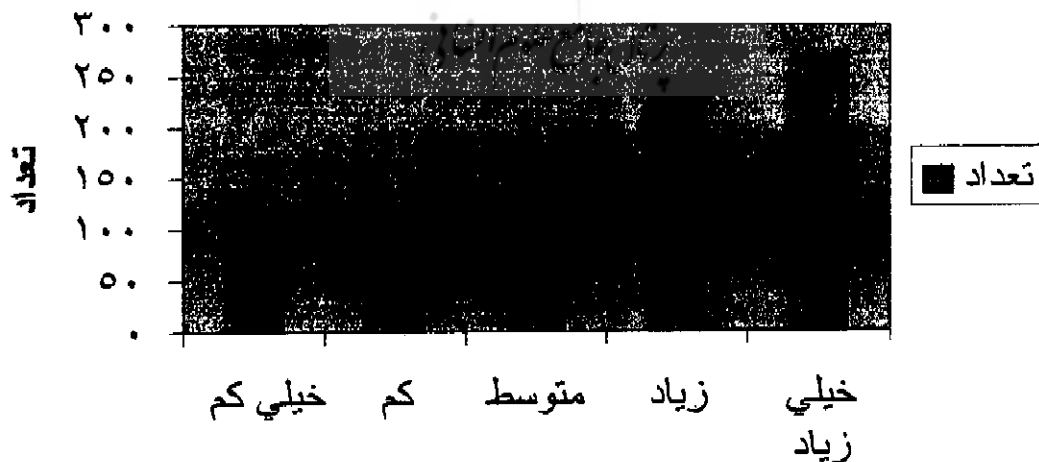
پرتال جامع علوم انساني

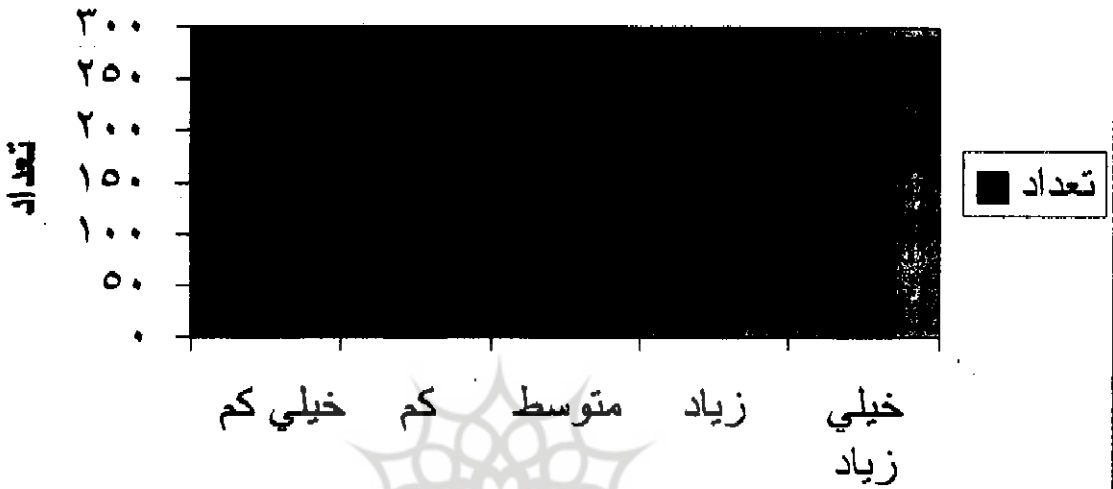
نمودار میزان تاثیر حمايت دانشگاه در صدور معرفي نامه وسایر تسهیلات در مشارکت در امور پژوهشی

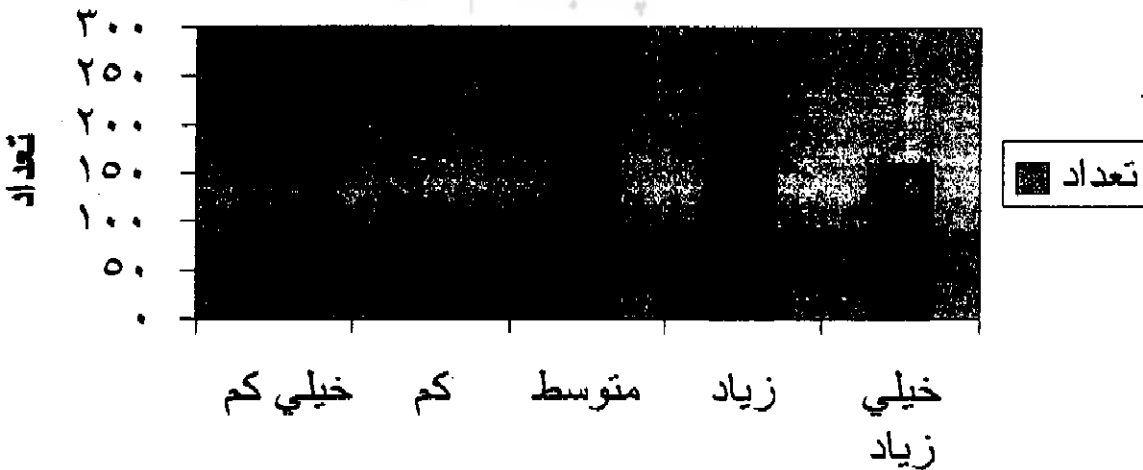
نمودار تاثیر انجمن های علمی پر مشارکت در امور پژوهشی

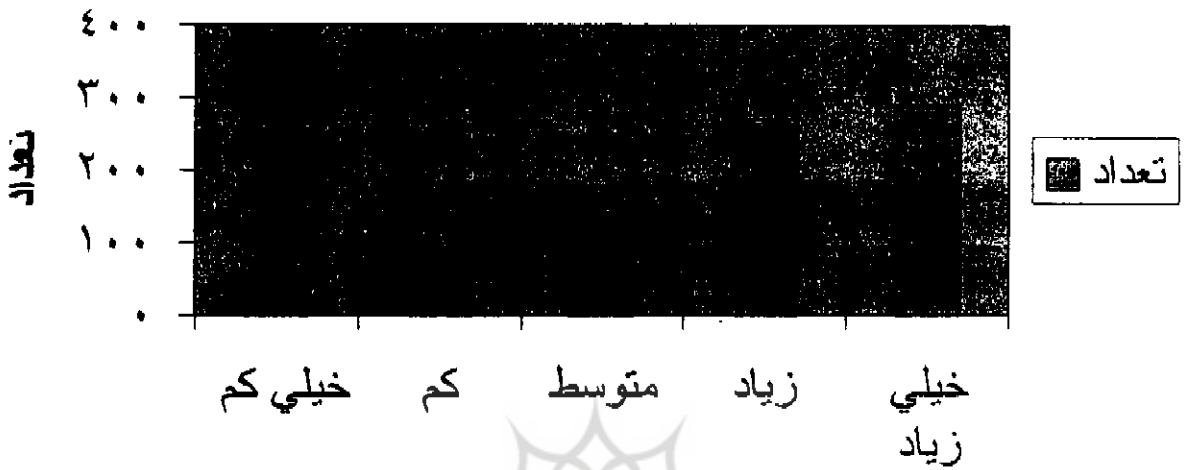
مودار میزان تاثیر تشویق و تقدیر مسئولان در مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی

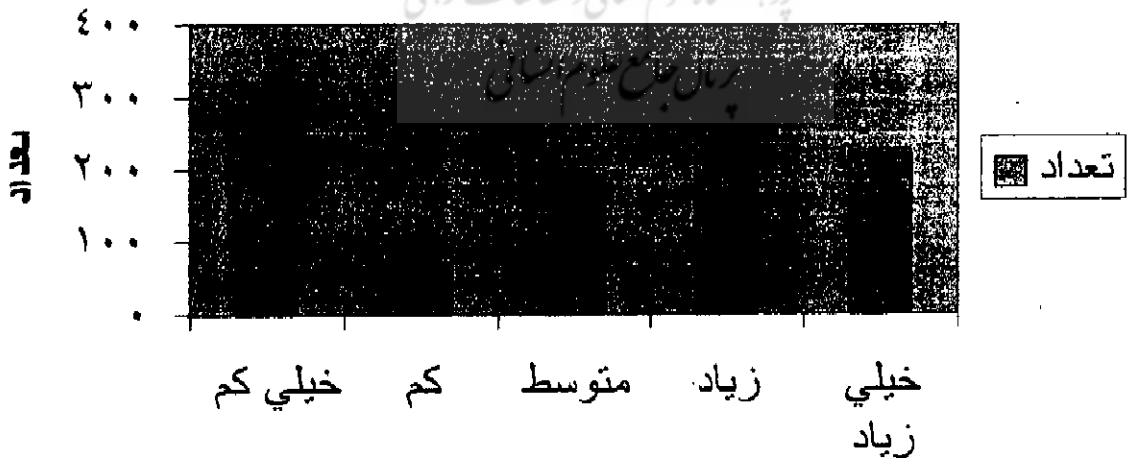
مودار میزان تاثیر دخالت پژوهش در ارزیابی تحصیلی در مشارکت در امور پژوهشی

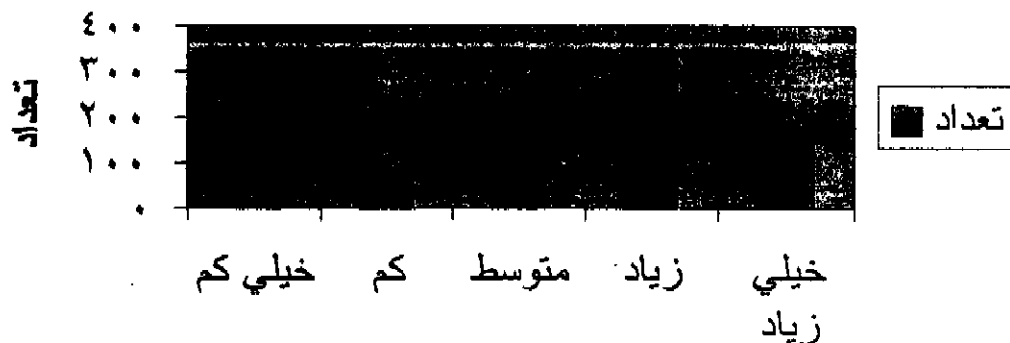
نمودار میزان تاثیر دسترسي به امکانات و وسايل در مشارکت پژوهشي

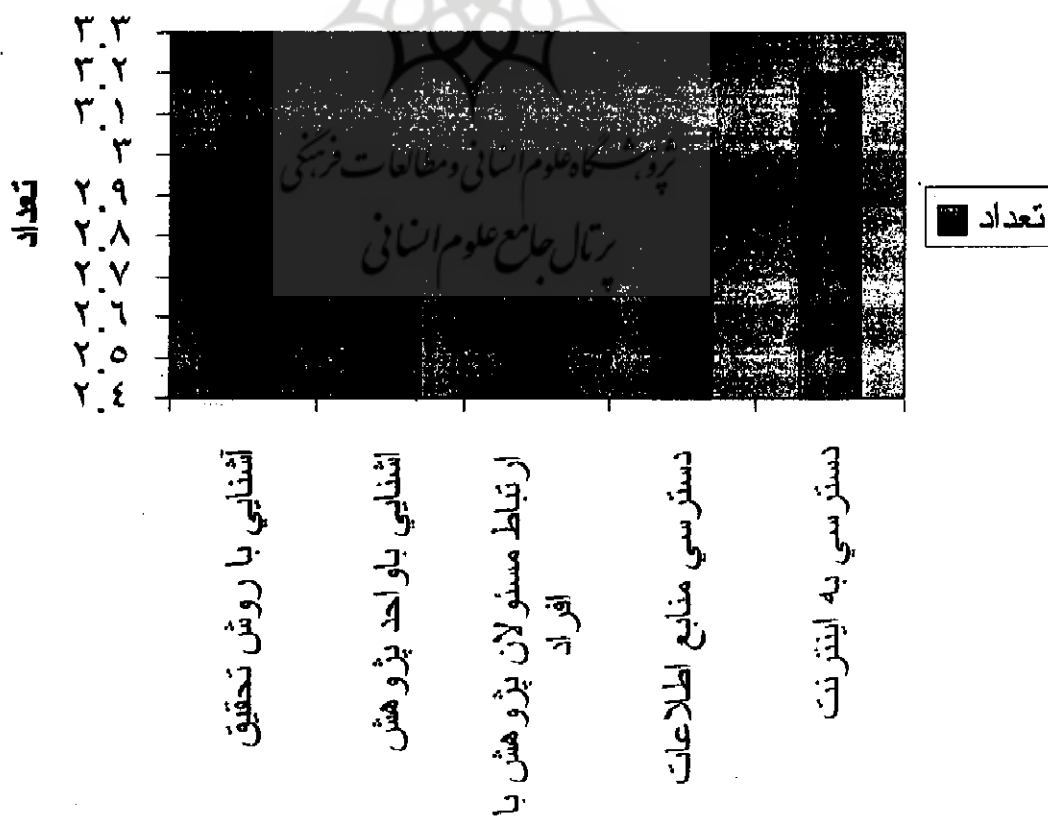
مودار میزان تاثیر تشويق دانشجويان توسط اساتيد در مشارکت در امور پژوهشي

ودار میزان تاثیر اشاعه نتایج پژوهشی توسط مسئولان بر مشارکت پژوهشی

نمودار میزان اهمیت عوامل در مشارکت پژوهشی

بخش دوم: تجزیه و تحلیل آماری نتایج و فرضیات

تجزیه و تحلیل سؤالات بند الف پرسشنامه

اگر فرض کنیم که نسبت دانشجویانی که فعالیت پژوهشی داشته‌اند برابر با P باشد آنگاه با آزمون فرض

$$H_0 = P \leq .0$$

$$H_1 = P > .5$$

اگر H_0 رد شود می‌توان نتیجه گرفت که اکثریت آنها در کارهای پژوهشی شرکت داشته‌اند. بر اساس آزمون دو جمله‌ای مقدار آماره‌ی آزمون برابر با $1 - 604/604$ به دست آمده است که بر اساس چندک جدول نرمال در سطح $\alpha = .5$ یعنی $1/96$ مشاهده می‌شود که مقدار آماره آزمون از این عدد بیشتر نیست. پس فرض صفر رد نمی‌شود بدین معنا که اکثریت دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی شرکت نمی‌کنند.

به عبارتی با در نظر گرفتن اینکه:

میزان مشارکت دانشجویان بیشتر از حد متوسط نیست: H_0

میزان مشارکت دانشجویان بیشتر از حد متوسط: H_1

است یا به طور معادل

$$H_0: P \leq 3$$

$$H_1: P > 3$$

تی مقدار آماره‌ای آزمون برابر با $13/62$ - به دست آمده، که از مقدار $1/96$ چندک توزیع تی استودنت به شدت کمتر است، یعنی کاملاً تأیید می‌شود که میزان مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی دانشگاه از حد متوسط تجاوز نمی‌کند.

فرضیه یک

تجزیه و تحلیل سؤالات بند ب پرسشنامه

هرگاه فرض کنیم که

اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست: H_0

اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر است: H_1

یا به طور معادل

$$H_0: P \leq 3$$

$$H_1: P > 3$$

باشد می توان نتایج حاصل از آزمون سؤالات بند ب پرسشنامه را به صورت زیر ارائه

داد:

سؤال یک

برگزاری همایش ها و سمینارهای علمی با حضور اساتید مجرب به چه میزان در مشارکت شما در انجام فعالیت های پژوهشی مؤثر است؟

چون در این بررسی مشخص گردید که:

t آماره ی آزمون برابر با $429 / 21$ از $1 / 96$ که چندک توزیع تی در سطح $\alpha \leq$

05 بیشتر است پس H_0 رد می شود.

یعنی برگزاری همایش ها و سمینارهای علمی با حضور اساتید مجرب در مشارکت

دانشجویان در فعالیت های پژوهشی تأثیری بیشتر از حد متوسط دارد

سؤال دو

حمایت مادی دانشگاه جهت امور پژوهشی به چه میزان در مشارکت شما در

فعالیت های پژوهشی مؤثر است؟

هرگاه فرض شود که:

اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست: H_0

اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر است: H_1

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان می دهد که چون مقدار آماره آزمون

$t = 15 / 76$ از $1 / 96$ که چندک توزیع t در سطح $\alpha = 0 / 5$ بیشتر می باشد، پس H_0 رد

می شود، بدین معنا که حمایت مادی دانشگاه تأثیری بیشتر از حد متوسط روی مشارکت

پژوهشی دانشجویان دارد.

سؤال سه

حمایت دانشگاه در زمینه صدور گواهی نامه (معرفی نامه) و سایر تسهیلات چقدر بر

مشارکت پژوهشی شما مؤثر است؟

هرگاه فرض کنید که:

H_0 : اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست:

H_1 : اثر مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است

با تجزیه و تحلیل اطلاعات مقدار آماره آزمون، یعنی تی برابر با $578 / 16$ که از $96 / 1$ که چندک توزیع تی در سطح $5\% = \alpha$ است، پس فرض صفر رد می‌شود و تأثیر حمایت دانشگاه در زمینه صدور معرفی نامه و سایر تسهیلات بر مشارکت پژوهشی دانشجویان بیشتر از حد متوسط است.

سؤال چهار

تشکیل انجمن‌های علمی و اجرای بازدیدهای علمی به چه میزان بر مشارکت پژوهشی شما تأثیر گذار است؟
چنانچه فرض شود که:

H0: تأثیر تشکیل انجمن‌های علمی و بازدیدهای علمی بیشتر از حد متوسط نیست.
H1: تأثیر تشکیل انجمن‌های علمی و اجرای بازدیدهای علمی بیشتر از حد متوسط است.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات آن است که مقدار آماره آزمون یعنی $t = 16$ $796 / 96$ بیشتر از $1 / 96$ است پس فرض صفر رد می‌شود.
بدان معنا که تأثیر تشکیل انجمن‌های علمی و اجرای بازدیدهای علمی تأثیری بیشتر از حد متوسط روی مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی دارد.

سؤال پنج

تشویق و تقدیر دانشجویان از سوی مسئولان دانشگاه تا چه حد بر مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی مؤثر است؟
اگر فرض کنیم که:

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط نیست.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

از تجزیه و تحلیل اطلاعات مشخص می‌شود که مقدار آماره آزمون، یعنی تی برابر با $879 / 16$ به دست آمد که چون این مقدار از $96 / 1$ که چندک توزیع تی در سطح $5\% = \alpha$ ، بیشتر است پس فرض صفر رد می‌شود و می‌توان گفت تشویق و تقدیر دانشجویان از سوی مسئولان دانشگاه بیشتر از حد متوسط بر مشارکت آنان در امور پژوهشی دانشگاه دارد.

سؤال شماره شش

دخالت دادن انجام فعالیت‌های پژوهشی در ارزیابی تحصیلی آنان چقدر بر مشارکت آنها در امور پژوهشی دانشگاه تأثیر گذار است؟

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که مقدار آماره آزمون تی برابر با $430/14$ از مقدار چندک توزیع تی، یعنی $96/11$ در سطح 5% بیشتر است پس فرض صفر رد می‌شود.

تأثیر دخالت دادن انجام فعالیت‌های پژوهشی در ارزیابی تحصیلی دانشجویان بر مشارکت آنها در امور پژوهشی دانشگاه بیشتر از حد متوسط است.

سؤال شماره هفت

در دسترس بودن امکانات و وسایل لازم جهت انجام فعالیت‌های پژوهشی به چه میزان در مشارکت پژوهشی دانشجویان تأثیر دارد؟ چنانچه:

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

نتیجه حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان می‌دهد که به دلیل اینکه مقدار آماره آزمون $503/18$ به دست آمده که از توزیع چندک تی بیشتر شد پس فرض صفر رد می‌گردد. بدان معنا که در دسترس بودن امکانات و وسایل لازم جهت انجام فعالیت پژوهشی تأثیری بیشتر از حد متوسط بر مشارکت پژوهشی دانشجویان دارد.

سؤال شماره هشت

تشویق و ترغیب دانشجویان از سوی اساتید در انجام فعالیت‌های پژوهشی، به چه میزان در مشارکت پژوهشی آنان مؤثر است؟

هر گاه فرض کنیم که:

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

مقدار آماره آزمون $777/20$ به دست آمده که از چندک توزیع تی بالاتر است پس فرض صفر رد می‌شود.

مقدار آماره و تشویق و ترغیب دانشجویان از سوی اساتید در انجا فعالیت‌های پژوهشی تأثیری بیشتر از حد متوسط روی مشارکت آنان در امور پژوهشی دانشگاه دارد. حال با توجه به نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل سؤالات بند ب پرسشنامه می‌توان گفت که تمامی عوامل مطرح شده در سؤالات تأثیری بیشتر در حد متوسط روی مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه دارند که تمامی موارد فوق دال بر آن است که حمایت مادی و معنوی دانشگاه در زمینه‌های پژوهشی منجر به مشارکت می‌گردد و بی توجهی به این عوامل روحیه مشارکت دانشجویان را در امور پژوهشی دانشگاه تضعیف می‌نماید. (فرضیه یک)

فرضیه دو

تجزیه و تحلیل سؤالات بند ج پرسشنامه

بر اساس آزمون فردمن و کندال به این سؤال که آیا عوامل مطرح شده در این قسمت اثر یکسانی دارد یا خیر؟ پاسخ داده می‌شود.
هرگاه فرض شود:

H0: متوسط اثر عامل مطرح شده یکسان است.

H1: متوسط عامل مطرح شده یکسان نیست.

هنگامی فرض صفر رد خواهد شد که مقدار آماره آزمون فردمن یا کندال بسیار بزرگ باشد. با تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده به نتایج زیر دست می‌یابیم:

مقدار آماره	روش آزمون
۲۷ / ۷۱۵	فردمن
۲۷ / ۷۱۵	کندال

با توجه به مقدار آماره به دست آمده (در هر دو روش) که عدد بزرگی است پس رد فرض صفر رد می‌شود، یعنی تمامی عوامل تأثیر یکسانی بر مشارکت ندارند و به ترتیب اهمیت عبارتند از:

۱. مورد ج پرسشنامه عامل ۵ (دسترسی به بانک‌های اطلاعات و شبکه اینترنت)

۲. مورد ج پرسشنامه عامل ۲ (آشنایی با فعالیت‌های واحد پژوهش دانشگاه)

۳. مورد ج پرسشنامه عامل ۳ (ارتباط مستمر مسئولان پژوهش دانشگاه با

دانشجویان)

۴. مورد ج پرسشنامه عامل ۴ (دسترسی به منابع اطلاعاتی ملی و بین المللی)
 ۵. مورد ج پرسشنامه عامل ۱ (آشنایی دانشجویان با متدها و روش های تحقیق)
 با توجه به موارد فوق مشخص می گردد که بیشترین عامل تأثیر گذار روی مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی دسترسی به بانک های اطلاعاتی و شبکه اینترنت و آشنایی با واحد پژوهش دانشگاه و ارتباط مستمر مسئولان پژوهش با دانشجویان به ترتیب در اولویت های بعدی قرار می گیرند. بنابراین، می توان گفت که یکی از علل عدم مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی دانشگاه ضعف سیستم اطلاع رسانی است. (فرضیه ی دوم).

فرضیه سوم

تجزیه و تحلیل سوالات بند د پرسشنامه

تجزیه و تحلیل سؤال یک

هرگاه فرض شود:

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر نیست.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال از حد متوسط بیشتر است یا

$$H. P: \leq 3$$

$$H1 : P > 3$$

مقدار آماره آزمون $463 / 21$ به دست آمد که بیشتر از چندک توزیع تی در سطح الفا $5 / .$ است، لذا فرض صفر رد می شود.

تجزیه و تحلیل سؤال دو

با فرض اینکه:

H0: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط نیست.

H1: اثر عامل مطرح شده در سؤال بیشتر از حد متوسط است.

آماره آزمون $238 / 21$ به دست آمده که از چندک توزیع تی بیشتر است پس فرض می شود و می توان گفت که هر دو عامل ذکر شده در سوالات بند د پرسشنامه دارای اثر مشابه در سطح بالا روی میزان مشارکت دارند. بنابراین، ترویج و اشاعه نتایج تحقیقات و مطالعات پژوهشی از سوی مسئولین و استفاده دانشجویان و سایر ارگان ها از نتایج تحقیقات دانشجویی بر میزان مشارکت دانشجویان تأثیر می گذارد. (فرضیه سوم).

نتیجه

با عنایت به نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل سؤالات و آزمون فرضیات دمی توان به نتایج زیر دست یافت:

پاسخ‌های سؤالات بند الف پرسشنامه بیانگر این مطلب است که دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه کمتر مشارکت دارند و یا میزان مشارکت آنها از حد متوسط تجاوز نمی‌کند. در پاسخ به سؤالات فرضیه یک، تعداد زیادی از دانشجویان بر این اعتقادند که در دسترس بودن امکانات و وسایل بیشترین تأثیر را روی میزان مشارکت آنان در پژوهش دارد و عوامل دیگری چون تشویق و ترغیب دانشجویان توسط اساتید، تشکیل انجمن‌های علمی و اجرای بازدیدهای علمی، برگزاری همایش‌ها و سمینارها و غیره به ترتیب از عوامل دیگر تأثیرگذار روی مشارکت پژوهشی می‌باشند، لذا می‌توان چنین استنباط کرد که عدم حمایت مادی و معنوی دانشگاه منجر به عدم مشارکت پژوهشی می‌شود.

پاسخ سؤالات فرضیه دو حاکی از آن است که تعداد زیادی از دانشجویان دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی و شبکه اینترنت را مهم‌ترین عامل در مشارکت پژوهشی می‌دانند و عواملی چون آشنایی با فعالیت‌های واحد پژوهش، ارتباط مستمر با مسئولان آن واحد با دانشجویان و دسترسی به منابع ملی و بین‌المللی و آشنایی با متدها و روش تحقیق به ترتیب در اولویت‌های بعدی می‌باشند و این مطلب بیانگر آن است که ضعف سیستم اطلاع‌رسانی موجب عدم مشارکت پژوهشی می‌گردد.

اطلاعات فرضیه سه نشان می‌دهد که ترویج و اشاعه نتایج تحقیقات و مطالعات پژوهشی از سوی مسئولان و استفاده دانشگاه و سایر ارگان‌ها از نتایج تحقیقات دانشجویی هر دو به یک میزان در مشارکت نقش دارند. پس می‌توان گفت عدم توجه به نتایج تحقیقات (به‌کارگیری نتایج) منجر به عدم مشارکت پژوهشی می‌گردد. از نتایج دیگر این طرح پژوهشی آن است که:

هر چه سال ورودی دانشجو قدیمی‌تر باشد عواملی چون برگزاری سمینارها و همایش‌های علمی، حمایت مادی و معنوی دانشگاه، انجمن‌های علمی و در دسترس بودن امکانات و وسایل جهت مشارکت پژوهشی مهم‌تر قلمداد می‌شود.

هر چه مقطع تحصیلی بالاتر باشد از دید دانشجویان عواملی چون دسترسی به منابع اطلاعاتی و شبکه اینترنت و امکانات و وسایل بیشتر در مشارکت پژوهشی تأثیرگذار است. از نتایج دیگر این تحقیق آن است که دختران بیشتر از پسران در امور پژوهشی

مشارکت می‌کنند و نیز هر چه واحد دانشگاهی بزرگ‌تر باشد ارتباط مستمر مسئولان پژوهش با دانشجو تأثیر بیشتری روی مشارکت آنان دارد و در نهایت هرچه تعداد دانشجو در یک رشته بیشتر باشد گرایش دانشجویان در آن رشته به مشارکت بیشتر است و بین میزان معدل و مشارکت پژوهشی رابطه مستقیم وجود دارد یعنی هرچه معدل بالاتر باشد گرایش به مشارکت پژوهشی بیشتر می‌شود.

پیشنهادها

یافته‌ها و نتایج حاصل از اجرای طرح پژوهشی نشان می‌دهد که اکثریت دانشجویان بر این اعتقادند که عدم حمایت مادی و معنوی دانشگاه در زمینه‌های پژوهشی و نیز ضعف سیستم اطلاعاتی و عدم توجه به نتایج تحقیقات باعث عدم مشارکت پژوهشی می‌گردد. بنابراین، جهت تقویت روحیه مشارکت در دانشجویان موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

الف) چون یکی از علل عدم مشارکت دانشجویان در امور پژوهشی دانشگاه ضعف سیستم اطلاع رسانی و بی‌اطلاعی آنان از فعالیت‌های پژوهشی است، لذا پیشنهاد می‌شود واحد پژوهش دانشگاه با برگزاری جلسات ماهانه پرسش و پاسخ، تهیه بروشورها، ماهنامه‌ها و غیره، دانشجویان را بیشتر با این بخش و کارکردها آشنا نماید و از این راه زمینه مشارکت دانشجویان را در انجام امور پژوهش فراهم نماید.

ب) برگزاری نمایشگاهی از کارهای تحقیقاتی دانشجویان جهت تشویق هرچه بیشتر آنان به شرکت در امور پژوهشی.

ج) تجهیز هر چه بیشتر کتابخانه و آزمایشگاه در زمینه‌های علمی و تخصصی و تسهیل دسترسی دانشجویان به شبکه اینترنت.

د) برگزاری همایش‌ها و سمینارهای علمی چند روزه در رابطه با پژوهش و نقش آن در جامعه.

ه) گردآوری آثار تحقیقی دانشجویان و درج آن در فصل‌نامه‌ها جهت تشویق آنان به شرکت در کارهای پژوهشی.

و) اجرای بازدیدهای علمی از سایر مراکز علمی و تحقیقاتی.

ز) دعوت از دانشجویان محقق و کارآفرین از سایر مراکز در قالب نشست علمی.

ح) تقویت کمی و کیفی انجمن‌های علمی.

ط) ایجاد و تقویت پیوند بین دانشگاه و سایر سازمان‌های علمی و تحقیقاتی و

حمایت و تشویق دانشجویان محقق.